

Ponuda potrošačkih kredita u hrvatskim bankama

Lešić, Mato

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:467525>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-11**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski stručni studij: *smjer Računovodstvo*

Mato Lešić

**PONUDA POTROŠAČKIH KREDITA U HRVATSKIM
BANKAMA**

Završni rad

Završni rad iz predmeta	<i>računovodstvo</i>
ocijenjen ocjenom	<i>201704 151</i>
Osijek, <i>6.9.</i> 20 <i>19.</i>	
	Podpis nastavnika: <i>[Signature]</i>

I RAZINA OBRAZOVANJA

Osijek, 2019.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski stručni studij: *smjerRačunovodstvo*

Mato Lešić

**PONUĐA POTROŠAČKIH KREDITA U HRVATSKIM
BANKAMA**

Završni rad

Kolegij: Bankarstvo

JMBAG: 0010220293

e-mail: mlesic@efos.hr

Mentor: prof.dr.sc. Branko Matić

Osijek, 2019.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Undergraduate Professional Study (*Accounting*)

Mato Lešić

CONSUMER CREDIT OFFERS IN CROATIAN BANKS

Final paper

Osijek, 2019.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Mato Lešić

JMBAG: 0010220293

OIB: 84877575480

e-mail za kontakt: mato.lesic97@gmail.com

Naziv studija: Preddiplomski stručni studij Računovodstvo

Naslov rada: Ponuda potrošačkih kredita u hrvatskim bankama

Mentor/mentorica diplomskog rada: Prof.dr.sc. Branko Matić

U Osijeku, 2019. godine

Potpis:

Kratice:

EKS= Efektivna kamatna stopa

NKS= Nominalna kamatna stopa

PBZ= Privredna banka Zagreb d.d.

HNB= Hrvatska narodna banka

FINA= Financijska agencija

HRK= Hrvatska kuna

SAŽETAK

Današnji svijet, kojeg karakterizira brzo rastuća ekonomija i sve veći broj stanovnika, ima stalnu potrebu za novcem kao primarnim sredstvom financiranja rastućih potreba stanovništva i ostalo, doveli su do ekspanzije banaka, što je za posljedicu imalo sve veću i širu ponudu, kako kredita tako i zajmova. Utjecaj ekspanzije najviše je očitovan u sve većem broju zahtjeva za kreditima, posebice onima potrošačkog karaktera. Banke u svojim ponudama potrošačkih kredita nude potrošačke kredite temeljem kartice kao i potrošačke kredite za kupnju robe široke potrošnje. S obzirom na to da banake odobravaju potrošačke kredite s točno određenom namjenom, ova vrsta kredita poznata je i pod nazivom namjenski krediti.

Tako se u ponudi banke mogu pronaći potrošački krediti isključivo za kupnju motornih vozila ili financiranje zdravstvenih usluga. S obzirom na značaj koji potrošački krediti imaju u današnjem svijetu, ovaj završni rad obrađuje tematiku potrošačkih kredita u hrvatskim bankama. U radu je prikazana usporedna analiza ponude potrošačkih kredita u trima hrvatskim bankama: Privrednoj banci Zagreb d.d., Croatia banci d.d. i Erste & Steirmärkische Bank d.d.

U radu je naglašen odnos promatranih banaka u odnosu na ukupnu imovinu šest najvećih banaka u Republici Hrvatskoj. Temeljne karakteristike kredita kao što su namjena, moguća visina i valutu u kojoj se kredit odobrava, kao i visina nominalne i efektivne kamatne stope, rok otplate kredita i instrumenti osiguranja povrata kredita prikazani su u istraživačkom dijelu rada.

Ključne riječi: banke, potrošački kredit, valuta, instrumenti osiguranja

ABSTRACT

Today's world, characterized by a fast-growing economy and a growing population, has a constant need for money as a primary means of financing the growing needs of the population and the rest, leading to the expansion of banks, which has resulted in a growing and broader supply of loans and loans. The impact of the expansion is most evident in the growing number of loan applications, especially those of a consumer character. Banks offer consumer credit cards in their consumer credit offers as well as consumer loans for the purchase of consumer goods. Given that banks approve consumer loans for a specific purpose, this type of loan is also known as special purpose loans.

This is the reason why in banks consumer credit offer it can be found consumer loans solely for the purchase of motor vehicles or the financing of health services. Given the importance of consumer credit in today's world, this final paper deals with the offer of consumers credit through a comparative analysis of consumer credit supply in the three Croatian banks: Privredna banka Zagreb d.d., Croatia banka d.d. and Erste & Steirmärkische Bank d.d.

The paper emphasizes the relationship between the observed banks and the total assets of the six largest banks in the Republic of Croatia. Fundamental characteristics of loans such as the purpose and the level of the loan in which the loan is granted, as well as the nominal and effective interest rate, loan repayment period and the loan repayment instruments are shown in the research part of the paper.

Key words: banks, consumer credit, currency, insurance instruments

SADRŽAJ:

1. Uvod.....	1
2. Metodologija rada	3
3. Banka i bankarski poslovi	5
3.1. Pojam i definicija banke	5
3.2. Funkcija i uloga banke.....	6
3.3. Bilančno-analitički kriterij podjele bankarskih poslova	7
3.3.1 Vlastiti bankarski poslovi	8
3.3.2 Posrednički, neutralni, indiferentni ili komisijski bankarski poslovi.....	8
3.3.3 Pasivni ili mobilizacijski bankarski poslovi	8
3.3.4 Aktivni bankarski poslovi.....	9
4. Definicija, razvoj i značaj kredita	13
4.1. Funkcije kredita	15
4.2. Vrste kredita.....	16
5. Osnovni podaci o promatranim bankama	18
5.1. Privredna banka Zagreb d.d.	18
5.2. Croatia banka d.d.	19
5.3. Erste & Steirmärkische Bank d.d.....	20
6. Ponuda potrošačkih kredita u Privrednoj banci Zagreb d.d., Croatia banci d.d. i Erste & Steirmärkische Bank d.d.	22
6.1. Značaj i namjena korištenja potrošačkih kredita u promatranim bankama	24
6.2. Visina i valuta potrošačkih kredita u navedenim bankama.....	27
6.3. Visina nominalne i efektivne kamatne stope u analiziranim bankama	28
6.4. Rok otplate kredita.....	30
6.5. Instrumenti osiguranja povrata kredita	32
6.6. Visina naknade za odobravanje kreditnog zahtjeva u istraživanim bankama.....	34
7. ZAKLJUČAK	36
POPIS LITERATURE:	38
POPIS TABLICA:.....	41
POPIS SLIKA:	41

1. Uvod

U radu se analizira ponuda potrošačkih kredita u hrvatskim bankama. Odabrane banke, koje su poslužile kao konkretan primjeru su: Privredna banka Zagreb d.d., Croatia banka d.d. i Erste & Steirmärkische Bank d.d. S obzirom na to da banke odobravaju potrošačke kredite s točno određenom namjerom, ova vrsta kredita poznata je i pod nazivom namjenski krediti.

„Petrošački (ili pak namjenski) kredit predstavlja imovinsko-pravni odnos u kojem kreditor (banka ili trgovačko društvo), uz određene uvjete, ustupa određeni novčani iznos korisniku kredita (individualnomu potrošaču). Korisnik kredita se pak obvezuje da će se pridržavati uvjeta i otplatiti ustupljeni novčani iznos, zajedno s kamatama, u predviđenome roku. Otplata kredita najčešće se vrši u jednakim mjesečnim obrocima, što se regulira zaključivanjem ugovora.

Petrošački kredit uglavnom je usmjeren na nabavu trajnih potrošnih dobara veće vrijednosti (namještaj, automobil). Glavna karakteristika ove grupe kredita očituju se u odobravanje potrošačkog kredita u novcu u svrhu kupnje određene robe ili usluge . Petrošački kredit sredstvo je konkurentske borbe i istovremeno je važan instrument ekonomske politike jer omogućuje potrošnju iznad trenutačno raspoloživih sredstava građana te oživljavanje ili održanje gospodarske aktivnosti“. (<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=49794>)

U uvodnom dijelu rada ukratko će biti objašnjen sam pojam banke i podjela bankarskih poslova, kao i razvoj, značaj, vrste i funkcije kredita, s naglaskom na ulogu i značaj potrošačkih kredita. U daljnjem tijeku rada bit će analizirana i uspoređena ponuda potrošačkih kredita u tri banke koje sa svojim udjelom imovine čine više od 40 % cjelokupne imovine svih kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj u 2018. godini.

Analiza ponude potrošačkih kredita obuhvatit će značajke i namjenu korištenja kredita te moguću visinu i valutu kredita u promatranim bankama. Tablicama će biti prikazane visine nominalne i efektivne kamatne stope potrošačkog kredita, te instrumenti osiguranja povrata kredita pojedine banke. Na kraju će biti analizirana visina naknade za odobravanje kredita. U zaključku će biti iznijet sažeti prikaz ponude potrošačkih kredita u analiziranim bankama, te će se ispitati hipoteza o postojanju sličnosti između ponude potrošačkih kredita u

promatranim bankama. Navedena hipoteza može biti potvrđena ili odbačena s obzirom na rezultat provedene analiza i istraživanja.

2. Metodologija rada

Završni rad sastoji se od sedam poglavlja. U uvodnom dijelu rada definiran je pojam potrošačkog kredita, te je utvrđena hipoteza i predmet rada. Kako bi se dobio bolji uvid u značenje potrošačkih kredita, u trećem poglavlju, koji nosi naziv 'Pojam i definicija banke', ukratko je objašnjena temeljna financijska institucija koja odobrava kredite – banka. Također, unutar trećega poglavlja prikazane su funkcije i uloge banke, kao bilančno-analitički kriterij podjele bankarskih poslova. Četvrto poglavlje nosi naziv 'Definicija, značaj i razvoj kredita', unutar kojeg će se osim značaja i razvoja kredita prikazati njegove funkcije i vrste. Osnovni podatci o promatranim bankama bit će prikazani u petom poglavlju. Nakon teorijskih poglavlja, slijedi istraživački dio rada u kojem će biti prikazana usporedna analiza potrošačkih kredita u Privrednoj banci Zagreb d.d., Croatia banci d.d. i Erste & Steiermärkische Bank d.d. Tablicama će biti prikazani ključni elementi koji utječu na odluku o izboru kredita. U posljednjem dijelu rada, sedmom poglavlju iznijet je zaključak analize i cjelokupnoga rada.

Prilikom pisanja rada korištene su sljedeće znanstvene metode:

„Povijesna metoda - je postupak kojim se na temelju raznovrsnih dokumenata i dokazanog materijala može egzaktno saznati ono što se u prošlosti dogodilo i pomogućnosti, kako i zašto se tako dogodilo. U upotrebi ove metode uzimaju se u obzir naročito kronologija, razvoj i uzročno-posljedične veze o predmetu istraživanja.,, (Zelenika; 2000: 358).

„Metoda deskripcije - je postupak jednostavnog opisivanja ili ocrtavanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu te njihovim empirijskim potvrđivanjem odnosa i veza, ali bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja.“ (Zelenika; 2000: 338).

„Matematička metoda - je znanstveni sustavni postupak koji se sastoji u primjeni matematičke logike, matematičkih formula, matematičkih simbola i brojnih matematičkih operacija i uopće matematičkog načina zaključivanja u znanstveno-istraživačkom radu.“ (Zelenika; 2000: 347).

Zelenika ističe dvije definicije te značajne znanstvene metode:

Prema Serdaru: „Statistika je znanost o metodama za istraživanje masovnih pojava s pomoću brojčanog izražavanja“. (Zelenika; 2000:341).

Dok prema Čavalu, koji definira statistiku na sličan način, ali kompleksnije: „Statistika je znanost o metodama pomoću kojih analiziramo pojave koje nas okružuju, tako da pomoću grafikona i izračunatih pokazatelja otkrivamo njihove strukture, karakteristike i zakonitosti u

pojedininim vremenskim intervalima te uzročno-posljedične veze između tih pojava.“ (Zelenika; 2000:341).

„Komparativna metoda je postupak utvrđivanja istih ili srodnih činjenica, pojava, procesa i odnosa, odnosno utvrđivanje njihove sličnosti u ponašanje i intenzitetu i razlika među njima. Ova metoda omogućuje istraživačima da dođu do raznih uopćavanja novih zaključaka koji obogaćuju spoznaju. Usporedba između dvije stvari, dvije pojave, dva događaja, kreće se tako da se prvo utvrde njihove zajedničke značajke, a zatim sve ono po kojemu se razlikuju. Usporedbom se treba istaći ono što je zajedničko ili ono što je različito., (Zelenika; 2000:339).

Povijesna metoda i metoda deskripcije najviše su zastupljene u uvodim dijelovima rada, dok su matematička, statistička i metoda komparacije većim dijelom zastupljene u istraživačkom dijelu rada. Prilikom pisanja rada korištena je stručna literatura, koja obuhvaća kombinaciju stručnih knjiga i znanstvenih članaka. Također, u radu su korišteni internetski izvori koji obuhvaćaju službene stranice banaka i institucija koji se bave tematikom kredita.

3. Banka i bankarski poslovi

Kako bi se dobio bolji uvid u značenje kredita, potrebno je najprije proučiti temeljnu financijsku instituciju koja odobrava kredite - **banku**. Upravo treće poglavlje ovoga rada proučava pojam banke i njezinu ulogu u gospodarstvu, kao i bankarske poslove s naglaskom na aktivne bankarske poslove.

3.1. Pojam i definicija banke

„Banke su najvažnije posredničke financijske institucije i predstavljaju glavninu financijskog sustava svih zemalja. Bankovni je posao »javni interes« pa se osnivanje i poslovanje banaka uređuje posebnim zakonom. Zakonom se uređuje da druga poduzeća ne mogu u svojem nazivu imati riječ »banka« ili izvedenice od te riječi, ako nisu osnovane prema tom zakonu“. (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5713>)

Prema Zakonu o bankama: „Banka je financijska institucija koja je od Hrvatske narodne banke dobila odobrenje za rad i koja je osnovana kao dioničko društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.“ (NN 84/2002).

„Banke su financijske institucije, koje se osnivaju kao dionička društva čiji je osnovni predmet poslovanja prikupljanje i pribavljanje novčanih sredstava i njihovo usmjeravanje klijentima u obliku kreditnih i nekreditnih plasmana. Obavljajući navedene, ali i druge bankarske poslove te poslujući po klasičnim načelima (likvidnost, sigurnost i rentabilnost) banke trebaju ostvarivati dobit. Banke pribavljaju kreditna sredstva i prikupljaju depozite u domaćoj i stranim valutama od domaćih i stranih fizičkih i pravnih osoba. Sredstva banaka mogu biti nepovratna, ako su pribavljena emisijom dionica, i kreditna ili povratna u slučaju da su pribavljena u obliku kredita, depozita ili emisijom dužničkih vrijednosnih papira“. (Jurman; 2007:1377-1397).

„Banka je institucija koja se bavi prikupljanjem sredstava, plasiranjem sredstava te pružanjem financijskih usluga.“ (Gregurek, Vidaković; 2013:9).

3.2. Funkcija i uloga banke

Prema autorima Kandžija, V.; Živko, I. (2004) banke kao financijski posrednici obavljaju više funkcija, a najznačajnije su:

- financijsko posredovanje,
- posredovanje u plaćanjima,
- kreiranje novca (ekspanzija kredita),
- funkcija rizika i
- funkcija politike

„Obavljajući funkciju financijskog posrednika, banke prikupljaju depozite deponenata i posuđuju ih po odbitku rezervi likvidnosti, u obliku kredita, nudeći različite oblike novčane štednje i kredita. Upravo ročna transformacija depozita omogućava bankama da iz kratkoročnih izvora odobravaju dugoročne kredite“. (Kandžija, Živko; 2004:33).

„Putem funkcije posredovanja u plaćanjima banka obavlja poslove platnog prometa i kliringa za svoje klijente i druge banke. Najznačajnija funkcija banaka ogleda se u ulozi koju imaju u procesu kreiranja novca. Putem ekspanzije kredita banka prikuplja novčana sredstva kojima osigurava likvidnost poduzećima“. (Kandžija, Živko; 2004:34).

„Obavljajući funkciju politike banke postaju jedan od kanala monetarne politike preko kojeg se provodi stabiliziranje gospodarstva i kontrola inflacije. Kroz funkciju rizika banke nude svojim klijentima zaštitu od rizika kojem su izloženi“. (Kandžija, Živko; 2004:36).

„U razvijenim gospodarstvima, koja se nalaze na visokom stupnju socijalno-ekonomskog razvoja banke imaju dvojaku ulogu:

- 1) one vrše posredničku ulogu u kreditnim poslovima između privrednih subjekata koji štede (ulagača) i poduzetnika. Štednja predstavlja ograničenje potrošnje i ulaganje uštedenog iznosa u bankovne institucije,
 - 2) one stvaraju kupovnu snagu putem ekspanzije kredita koju prepuštaju poduzetnicima kao dispoziciju kapitala“.
- (Tomašević; 2004:209).

Prema Božini (2008) banke kao glavne financijske institucije obavljaju dvije usko povezane funkcije. S jedne strane banke omogućavaju financijsko prelijevanje financijskih viškova između i unutar institucionalnih sektora. Ta funkcija međusobno je poveza s emisijom monetarnih oblika, koja čini drugu važnu funkciju banke. Upravo putem prve funkcije banke utječu na podjelu rada, razvoj robne proizvodnje kao i robne razmjene. Razvojem ekonomije dolazi do diverzificiranja usluga koje nude financijske institucije, a financijsko posredovanje pojavljuje se kao nužna institucija koja rješava problem suprotnosti između robne razmjene i povećavanja robnog prometa.

3.3. Bilančno-analitički kriterij podjele bankarskih poslova

Iz svega navedenog u prethodnom poglavlju dolazi se do zaključka kako su banke važne institucije za učinkovito uključivanje ekonomije u međunarodne i financijske transakcije. Prema Božini (2008) kao financijska institucija, banka je čimbenik monetarnog i kreditnog sustava preko poslova koje se nazivaju bankarski poslovi.

Izuzev primanja i davanja depozita i kredita, bankarski poslovi uključuju i mnoštvo drugih financijskih usluga. „Najuobičajenija podjela bankarskih poslova jest prema bilančno-analitičkom obilježju“(Gregurek, Vidaković; 2013:20).

S obzirom na to obilježje Gregurek, M., Vidaković, N. (2013) dijele bankarske poslove na:

- 1) vlastite bankarske poslove,
- 2) posredničke, neutralne, indiferentne ili komisijske bankarske poslove,
- 3) pasivne ili mobilizacijske bankarske poslove i
- 4) aktivne bankarske poslove

Osnovni kriterij razlikovanja ovih poslova je uloga banke u pojedinom poslu. Tako se banka može u određenom poslu javljati kao dužnik, vjerovnik, posrednik ili može obavljati vlastiti posao (u svoje ime i za svoj račun).

3.3.1 Vlastiti bankarski poslovi

Prema autorima Srb, V.; Matić, B. (2003) to su oni poslovi, koje banka obavlja u svoje ime i za svoj račun, a cilj je ostvarenje profita. Tu spadaju burzovne špekulacije, arbitražni poslovi, osnivanje industrijskih poduzeća ili sudjelovanje u dioničarskim društvima.

Burzovno špekulativni poslovi su ako banka kupuje i prodaje vrijednosne papire na burzi s ciljem zarade na razlici između prometne i terminske kotacije vrijednosnog papira. Arbitražni poslovi su poslovne kupnje i prodaje deviza, valuta i vrijednosnih papira s ciljem ostvarenja dobiti na razlici između kupovnih i prodajnih cijena. Osnivanje ili sudjelovanje u dioničarskim društvima nije najčešće rentabilno ni profitabilno i predstavljaju prijelazni oblik koji opterećuje bankarski sustav.

3.3.2 Posrednički, neutralni, indiferentni ili komisijski bankarski poslovi

Leko (1993) navodi da su to jedni od najstarijih bankarskih poslova i kod njih se banka javlja kao posrednik. Banci pripadaju provizija ili neka druga ugovorena naknada. Neutralni poslovi nazivaju se još i posrednički, indiferentni ili uslužni poslovi. U njih spadaju čuvanje i upravljanje vrijednostima, posredovanje u platnom prometu, kupnja, preuzimanje jamstva, izdavanje i posredovanje kod vrijednosnih papira, otvaranje akreditiva.

3.3.3 Pasivni ili mobilizacijski bankarski poslovi

Prema Božini (2008) oni predstavljaju jedan od bitnih bankarskih poslova, a vezani su za početke bankarskog poslovanja. Banke se u ovim poslovima javljaju kao dužnici.

Pasivni ili mobilizacijski bankarski poslovi obuhvaćaju:

- Primanje depozita
- Primanje uloga na viđenje
- Primanje kredita od drugih banaka
- Izdavanje vrijednosnih papira
- Reeskontiranje mjenica
- Ostali poslovi.

Prema kriteriju ročnosti dijele se na:

- Kratkoročne pasivne poslove
- Dugoročne pasivne poslove.

Kratkoročni pasivni poslovi su oni s rokom unutar jedne godine. U njih spadaju emisija novčanica i kratkoročnih vrijednosnica, primanje depozita, zaduživanje kod drugih banaka i eskont vlastitih mjenica. Dugoročni pasivni poslovi su oni čiji je rok u pravilu preko godine dana i njihovo dospjeće je unaprijed poznato. Tu spadaju dugoročni depoziti, emisija dugoročnih vrijednosnica i dugoročno kreditiranje.

3.3.4 Aktivni bankarski poslovi

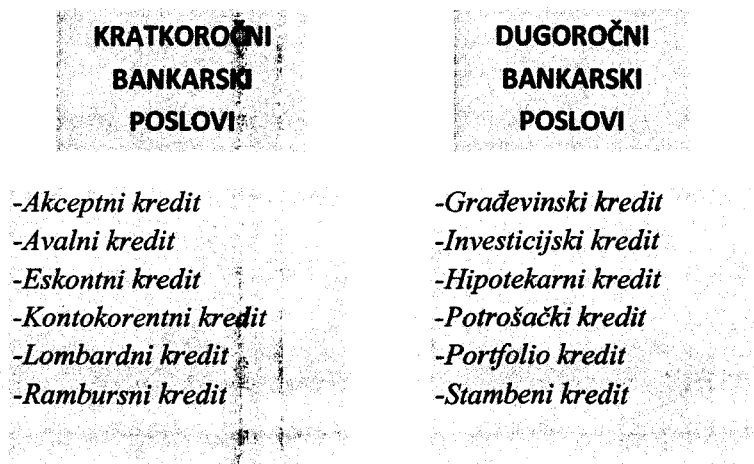
Božina (2008) navodi da su to kreditni poslovi banaka koji se javljaju kao plasmani u aktivi bilance. U tim poslovima banka je vjerovnik, a dužnik je korisnik kredita od kojeg banka naplaćuje kamate. Čine suštinu bankarskog poslovanja i jedni su od najstarijih bankarskih poslova.

S obzirom na to da se u radu obrađuju potrošački krediti, koji pripadaju u skupinu aktivnih bankarskih poslova, u nastavku rada bit će prikazana podjela aktivnih bankarskih poslova, kao i temeljne karakteristike svakog posla.

Slikom broj 1. bit će prikazana podjela aktivnih bankarskih poslova.

Slika 1. Prikaz podjele aktivnih bankarskih poslova

Slika 1

Izvor: Obrada autora u programu

Nadalje, prema autoru podjela bankarskih poslova, pa tako i kredita na kratkoročne i dugoročne rezultat je različite ročnosti banaka u financijskom potencijalu. Prilikom odobravanja kredita banke se vode načelima likvidnosti i sigurnosti u poslovanju. U tu svrhu banke provode analizu i ocjenjuju kreditnu sposobnost budućeg korisnika kredita. Primarna sredstva iz kojih banke odobravaju kratkoročne kredite čine kratkoročni depoziti klijenata banke i kratkoročni krediti središnje banke i drugih banaka. Utjecaj kratkoročnog kreditiranja vidljiv je u povećavanju količine novca u opticaju, što za posljedicu ima utjecaj na robno-novčane odnose na tržištu. Unutar ove skupine bankarskih poslova, banka odobrava akceptne, avalne, eskontne, kontokorentne, lombardne i rambursne kredite.

U nastavku će ukratko biti prikazane glavne karakteristike navedenih kredita.

Avalni kredit

„Avalni kredit kratkoročni je bankovni kredit kojim banka daje aval (jamstvo) na mjenične obveze svojega komitenta do ugovorenog iznosa avalnoga kredita. Na taj se način povećava vrijednost i kvaliteta mjenice i ona se može jednostavnije eskontirati. Preuzimajući odgovornost za klijenta prema trećim osobama, banka stavlja klijentu na raspolaganje svoj

ugled. Avalni kredit nije isplatan kredit u smislu odobravanja klasičnog bankovnog kredita, već oblik garantnog kredita kojim banka daje bezuvjetno i neopozivo jamstvo da će u slučaju neisplate mjenice učiniti to sama kao jamac. S obzirom na uvjetno obećanje plaćanja, za banku avalni kredit predstavlja potencijalnu obvezu.“

(<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33841>)

Akceptni kredit

„Akceptni kredit je vrsta kredita kojim banka ne odobrava svom klijentu neposredno iznos kratkoročnog kredita, već akceptira njegovu mjenicu povećavajući time njezin bonitet, čime omogućava trasantu mjenice (klijentu) dobivanje eskontnog kredita kod druge banke. Takve kredite banke odobravaju svojim stalnim klijentima“. (Božina; 2008:269).

Eskontni kredit

Srb, M.; Matić, B. (2003) smatraju kako je eskontni kredit jedan od najstarijih kreditnih poslova. Podlogu za odobravanje eskontnog kredita čine buduća potraživanja predstavljena u obliku mjenice. Prednosti ovakve vrste kreditiranja proizlaze iz mogućnosti naplate mjeničnog iznosa (dužnik je dužan iskupiti mjenicu i vratiti banci kredit) nakon neplaćanja mjenice i njenog protesta i mogućnost reeskontiranja mjenice kod središnje banke.

Kontokorentni kredit

Za Božinu (2008) kontokorentni kredit predstavlja kredit po tekućem računu koji banka odobrava klijentu do ugovorenog iznosa i u govorenim rokom, koji je definiran ugovorom o kreditu. Zaključeni ugovor kod ovoga kredita predstavlja njegovo pravno utemeljenje. Obzirom da banka odobrava ovu vrstu kredita po tekućem računu, ono predstavlja najčešći oblik kratkoročnog bankarskog kredita.

Lombardni kredit

Matić (2016) smatra da lombardni kredit pripada vrlo starim kreditnim poslovima, a naziv mu dolazi od talijanske pokrajine Lombardije, gdje je i nastao. Ovu vrstu kredita odobravaju banke i specijalizirane institucije kao što su zalagaonice. Podlogu za odobravanje ovoga kredita čini zalog realnih pokretnih vrijednosti kao što su: zlato, nakit, umjetničke kolekcije i druga vrijedna pokretna dobra.

Rambusni kredit

Gregurek, M.; Vidaković, N. (2013) navode kako naziv rambusnog kredita dolazi od francuske riječi rambourser, što u prijevodu znači isplatiti. S obzirom na to da banke kao podlogu za odobravanje rambusnog kredita koriste robne dokumente kao što su polica osiguranja i teretnica, on predstavlja jedan od oblika akceptnog kredita. Ovakva vrsta kreditiranja značajna je u međunarodnoj trgovačkoj razmijeni, gdje predstavlja najčešći oblik kratkoročnog kreditiranja.

Nadalje, iz samog naziva dugoročni bankarski poslovi, može se zaključiti da se tu banka pojavljuje u ulozi davatelja dugoročnog kredita. Sam naziv dugoročni kredit ukazuje na glavnu karakteristiku tih kredita, a to je rok na koji se odobravaju. Uobičajeni rok otplate ovih kredita je od 2 do 5 godina.

Srb, V.; Matić, B. (2003) smatraju kako dugoročnim kreditiranjem od strane banke ne dolazi do povećanja novčane mase, nego se osigurava prenošenje kupovne snage novca u profitabilne sektore. Za razliku od kredita kratkoročne naravi, dugoročni krediti imaju različite kamatne stope uz koje se odobravaju kao i drugačije instrumente osiguranja. S obzirom na karakteristike ovih kredita, uobičajena je podjela na hipotekarne i investicijske kredite.

U nastavku rada bit će prikazana podjela dugoročnih bankarskih kredita, kao i njihove karakteristike.

Hipotekarni krediti

„Hipotekarni kredit dugoročni je kredit s rokom dospelja od deset do dvadeset godina. Odobrava se za izgradnju novih objekata ili za opće financiranje. Predmet hipoteke može biti stambeni ili poslovni prostor, zemljište, gospodarske zgrade, skladišta i druge nekretnine nad kojima se založno pravo stječe upisom u zemljišne knjige, ali i pojedini oblici pokretnina, primjerice brodovi i zrakoplovi. Hipotekarni krediti u pravilu se odobravaju u visini do 70% prometne ili procijenjene vrijednosti nekretnine. Razlog tome leži u činjenici da sigurnost naplate potraživanja leži u vrijednosti nekretnine. Stjecanjem hipoteke vjerovnik

nema pravo posjeda zaloge, već založno dobro ostaje na raspolaganju dužniku (banci) i može biti izložen javnoj prodaji –*dražbi*“.

(<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33841>)

Investicijski krediti

Gregurek, M.; Vidaković, N. (2013) ističu kako za razliku od hipotekarnog kredita koji se odobrava stanovništvu, investicijski krediti su krediti koje banka odobrava poduzeću putem kojega ono povećava svoje poslovanje. S ekonomskog stajališta ovaj oblik kredita predstavlja izravnu vezu između razvoja ekonomije i ekonomskog rasta, nasuprot tome, banci investicijsko kreditiranje predstavlja jedan od najsloženijih oblika kreditiranja.

4. Definicija, razvoj i značaj kredita

„Iako je financijski sustav podijeljen na mnogobrojna različita tržišta, postoje sile koje povezuju sva financijska tržišta. Činitelji povezivanja svih financijskih tržišta su krediti kao zajedničko dobro *kojim se trguju*, zatim postojanje špekulacije u arbitraži, te perfektnost i učinkovitost tržišta“. (Novak; 2005:18)

„Kredit je novčani dužničko-vjerovnički odnos u kojem vjerovnik kredita (obično banka) ustupa pravo korištenja određenog iznosa novčanih sredstava dužniku (debitoru) na određeno vrijeme i uz ugovorene uvjete povrata.

U širem smislu riječi obuhvaća različite namjenske i nenamjenske kreditne oblike poput novčanih zajmova, robnih i potrošačkih kredita, financijskih kredita, poslovnih aranžmana prodaje robe, usluga i izvođenja radova uz odgođenu naplatu, dužničke vrijednosne papire, standby sporazume, otvorene račune i dr. Kao instrument premošćenja tekuće nelikvidnosti, odnosno financiranja izvoza, uvoza, potrošnje, investicija ili proizvodnje u razdoblju nedovoljne štednje, kredit je važna poluga gospodarskog rasta i razvoja. U nedostatku novca, kao sredstva prometa i plaćanja, preko čekova, mjenica i drugih kreditnih instrumenata smanjuje se opasnost od gospodarskog zastoja, nedovoljne potražnje uz danu ponudu ili pak

nedostatka ponude roba i usluga potrebnih za zadovoljenje potražnje. To se posebice očituje kod bankarskih kredita, gdje banke odobravajući kredit stvaraju novac (depozitni ili kreditni novac) kojim zajmotražitelj može raspolagati za plaćanja. Odobravanje novčanih i nenovčanih kredita zasniva se na povjerenju prema dužniku, odnosno ocjeni njegove kreditne sposobnosti i spremnosti vraćanja kredita u dogovorenom roku, uz plaćanje određene naknade u obliku kamate. Kako bi se smanjio rizik od nemogućnosti dužnika da uredno izvršava svoje obveze prema vjerovniku, korištenje kredita često je uvjetovano određenim kreditnim osiguranjem, npr. jamstvom, pravom zaloga pokretnine, založnog prava na nekretnine i sl“.

(<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33841>)

Kredit je „pozajmljivanje novca ili robe uz obvezu vraćanja u određenom periodu“ (Filipović; 1956:136).

Prvotni oblik kredita razvio se iz jednostavne razmijene viška dobara između ljudi. Cilj razmjene bio je zadovoljiti svoje potrebe. Iako se ovakva vrsta razmijene odvijala prije više stoljeće, ona je uključivala jednu od temeljnih karakteristika kredita, a to je činidba za protučinidbu. Osoba primatelj određenog dobra mora je vratiti istovrsno dobro ili drugu stvar davatelju dobra, a kriterij vraćanja dobra temeljio se na vrijednosti koju oba dobra posjeduju.

„Kredit je ustupanje određene svote novčanih sredstava od strane financijske organizacije (banke i dr.) kao kreditora (vjerovnika, zajmodavca) nekoj osobi, (debitoru, dužniku, zajmoprimcu) uz obvezu da mu ih ovaj vrati u dogovorenom roku i plati pripadajuću naknadu – kamatu“. (Leko, V.; Mates, N.; 1993:247)

Razvojem civilizacije i pojavom prvih oblika novca, dolazi do pojave novog oblika robnog kredita- trgovački kredit. U odnosu na robni kredit u prvobitnom obliku, novi oblik robnog kredita i dalje se temeljio na vrijednosti dobara koja se razmjenjuju, ali pod uvjetom da dužnik vrijednost posuđenog dobra vrati vjerovniku u novcu.

„Kredit je novac koji kreditor (banka) daje na korištenje korisniku kredita (dužniku), sa ili bez najmjene, a koji je korisnik kredita obvezan vratiti uz ugovorenu kamatu u određenom roku i uz određene uvjete“ (NN 111/2001.).

Daljnijim razvojem prometa i proizvodnje dolazi do razvoja kredita kakvog se danas poznaje – novčani kredit. Novčani kredit uključivao je razmijenu na principu - novac za novac. Danas

banke ne odobravaju samo novčane kredite potrošačima za kupnju namjenskih ili ne namjenskih dobara, nego ih odobravaju i poduzetnicima kojima služe za financiranje daljnjeg razvoja.

S obzirom na važnost kredita kao jedne od temeljne ekonomske kategorije ekonomski teoretičari razlikuju više teorija o nastanku kredita.

Prema Filipoviću (1965) postoje dvije značajne teorije kredita:

- indiferentna teorija
- teorija o stvaranju kredita

Indiferentna teorija kredita polazi od pretpostavke da je novac neutralan faktor. Prema tome, ova teorija smatra da kredit može biti odobren samo na temelju gotovog novca, odnosno realnih depozita. Banke su, prema ovoj teoriji, isključivo posrednici između davatelja i primatelja kredita. U odnosu na nju, teorija o stvaranju kredita polazi od sasvim suprotne pretpostavke te smatra da banke nisu isključivi posrednici u kreditnim poslovima već i same stvaraju kredit. Za ovu teoriju nije bitno da li se kredit odobrava temeljem realnih ili fiktivnih depozita.

4.1. Funkcije kredita

S obzir na značaj kredita u današnjim gospodarstvima za potpuno razumijevanje toga značaja bitno je proučiti njegove osnovne funkcije.

Prema Matiću (2016) najvažnije funkcije kredita su:

- prikupljanje slobodnih sredstava,
- osiguranje likvidnosti,
- utjecaj na međunarodnu razmjenu,
- funkcija posredovanja,
- funkcija racionalnog raspolaganja novcem,
- funkcija osiguranja neometanog procesa reprodukcije,

- funkcija stvaranja novca,
- funkcija relokacije novca i
- funkcija koncentracije sredstava

Prema mišljenu ovoga autora „obnašajući funkciju osiguranja neometanog procesa reprodukcije, kredit osigurava razvoj, kako pojedinih gospodarskih subjekata tako i zemlje, odnosno zajednice zemalja“. (Matić; 2016:259)

„Funkcija stvaranja novca u uskoj je vezi s jednim o temeljnih bankarskih poslova – kreditiranjem. Poslovne banke kroz odobravanje kredita kreiraju/stvaraju novac, što se ujedno naziva sekundarnom emisijom novca“. (Matić; 2016:259)

„Funkcija realokacije novca ukazuje na efikasnost ulaganja slobodnih sredstava (realne vrijednosti) u djelatnosti koje su profitabilne ili profitabilnije od drugih. Pri tome nije zanemariv značaj rizika koji se javlja pri svakom poduzetničkom pothvatu. Maksimiziranje ili optimiziranje profita uz svođenje rizika na najmanju mjeru određuje, uz neke druge elemente, ovu funkciju kredita“. (Matić; 2016:259)

4.2. Vrste kredita

Velika raznolikost kredita znatno otežava klasificiranje kredita prema vrstama. U podjeli kredita prema vrstama nužno je uvažiti činjenicu kako jedan kredit može pripadati u više vrsta, kao i to da određena vrsta kredita može sadržavati određene podgrupe unutar sebe.

Gregur, M.; Vidaković, N.; (2013) razlikuju kredite prema:

- **sektorima**
 - krediti građanima,
 - krediti poduzećima,
 - krediti financijskim institucijama,
 - krediti državi,
 - krediti ne profitnim organizacijama i
 - ostali krediti

- **kamatnoj stopi**
 - krediti s fiksnom kamatnom stopom,
 - krediti s varijabilnom kamatnom stopom i
 - krediti s kamatnom stopom po odluci banke

- **trajanju**
 - kratkoročne,
 - srednjoročne i
 - dugoročne

Matić (2016) kredite dijeli prema sljedećim kriterijima:

1. Prema predmetu na koji glase i u kojem moraju biti podmireni razlikujemo: naturalne i novčane kredite,
2. Prema subjektima koji odobravaju kredit postoje: trgovački (komercijalni) krediti i bankarski krediti,
3. Prema duljini trajanja krediti se dijele na: kratkoročne, srednjoročne i dugoročne,
4. Prema robi za čiju se kupovinu daju razlikujemo: proizvođačke i potrošačke kredite,
5. Prema namjeni za koju se daju krediti oni mogu biti: krediti za obrtna sredstva i krediti za investicijsku potrošnju,
6. Prema načinu osiguranja postoje: otvoreni i pokriveni krediti,
7. Prema državnom domicilu davatelja kredita: tuzemni i inozemni,
8. Krediti s motrišta vjerovnika mogu biti osobni, javni, bankarski i komercijalni,
9. S motrišta gospodarstva u kojem je statistički dužnik postoje: javni krediti, krediti kućanstvima i krediti privredi i
10. Po trajanju, načinu nastanka i prijenosu dugovanja razlikujemo: kredite sa rokom povrata i one bez roka povrata.

5. Osnovni podaci o promatranim bankama

U petom poglavlju bit će prikazani osnovni podatci za sve tri promatrane banke. Osnovni podatci obuhvatit će informacije o vlasničkoj strukturi banaka, njihovoj povijesti i temeljnom kapitalu. U završnom dijelu ovoga poglavlja bit će prikazana usporedba imovine promatranih banaka u odnosu na ukupnu imovinu kreditnih institucija.

5.1. Privredna banka Zagreb d.d.

Privredna banka Zagreb osnovana je 1966. godine kao nasljednica dotadašnje Banke Narodne Republike Hrvatske. U prosincu 1999. godine Banca Commerciale Italiana (BCI), kupuje 66,3 posto dionica Privredne banke Zagreb d.d. i postaje novi većinski dioničar uz Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka koja je zadržala udjel od 25 posto, čime je uspješno završena privatizacija banke. U lipnju 2000. godine, PBZ-u je pripojena Krapinsko-zagorska banka, a ubrzo nakon toga 2001. godine Banca Commerciale Italiana (BCI) postaje dijelom grupacije Gruppo Intesa - vodeće talijanske financijska grupacije, koja se ubraja među deset najvećih europskih bankarskih grupa. Europska banka za obnovu i razvoj tijekom 2002. godine stekla je manjinski udio vlasništva u Privrednoj banci Zagreb. U siječnju 2004. PBZ-u je pripojena Riadria banka, a godinu dana poslije toga i Privredna banka Laguna banka.

Spajanjem kartičnog poslovanja Privredne Banke Zagreb i PBZ American Expressa u siječnju 2006. nastala je nova kompanija pod nazivom PBZ Card. (<https://www.pbz.hr/hr/o-nama>)

Danas je PBZ Card vodeća kartična organizacija u Republici Hrvatskoj i jedina kartična tvrtka zadužena za izdavanje i prihvaćanje American Express kartice. U bogatom asortimanu tvrtke nalazi se oko četrdeset American Express, Mastercard, Maestro, Visa i Visa Electron proizvoda uključujući i izbor između charge, debit, debit delayed, pre-paid i drugih kreditnih kartica, namijenjenih fizičkim i pravnim osobama. Trenutno PBZ Card pruža usluge za više od dva milijuna korisnika na više od 60. 000 prodajnih mjesta diljem Hrvatske.

Početkom 2007. PBZ postaje članom grupe Intesa Sanpaolo. Intesa Sanpaolo Grupa je bankarska grupacija nastala spajanjem dviju talijanskih banaka Banca Intesa i Sanpaolo IMI. Jedna je od najvećih bankarskih grupacija na području Eurozone s tržišnim kapitalom od 54,3 milijarde eura, a svoje usluge nudi u više od 4.300 poslovnica u Italiji, čime pruža usluge za više od 11,1 milijuna klijenata. Grupacija je također prisutna i u Srednjoj Europi, Bliskom

Istoku kao i na područjima Sjeverne Afrike. Trenutno Intesa Sanpaolo Grupa zauzima leadersku poziciju u svim svojim područjima poslovanja u Italiji. (<https://www.pbzinvest.hr/hr/ot-nama/intesa-sanpaolo-grupa-80/80>)

Uz kartično poslovanje kao osnovnu djelatnost PBZ Card, ono pruža usluge velikog izbora dalekih i europskih putovanja, wellness programa, ljetovanja i zimovanja kao i niz drugih turističkih usluga unutar PBZ Card putničke agencije. (<http://www.pbzcard.hr/hr/pbz-card/ot-nama>)

5.2. Croatia banka d.d.

Baš je dobro...kombinirati, baš je super...planirati! – Vaš partner uspješnog poduzetništva!

Croatia banka d.d. osnovana je 1989. godine pod imenom Banka male privrede d.d. Zagreb. Od 1990. godine ima veliko ovlaštenje te obavlja sve bankarske poslove u zemlji i inozemstvu za male, srednje i velike poduzetnike, financijske institucije, lokalnu upravu i građane. Godine 1995. promijenila je svoj naziv i od tada se zove Croatia banka d.d. Zagreb.

Banka je u potpunom vlasništvu Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Primarni je cilj i smjer razvoja poslovne politike podizanje kvalitete proizvoda i usluga te osobni pristup svakom klijentu. Poslovnu mrežu Banke čini 14 podružnica i poslovnica. Trgovački sud u Zagrebu je nadležan kao sud kod kojeg je Croatia banka d.d. upisana u trgovački registar.

U narednom razdoblju Banka će se nastojati afirmirati kao banka, koja uspješno pruža sve vrste financijskih i drugih usluga. Banka želi postati uspješni financijski partner za malo i srednje poduzetništvo, poljoprivredna gospodarstva, lokalnu upravu, obrtništvo i građanstvo.

S tim ciljem razvijat će nove tehnologije, uvoditi nove proizvode i bankarske usluge, podupirati perspektivne investicijske projekte i razvojne programe što će dovesti do porasta produktivnosti i rentabilnosti, a sve s ciljem povećanja tržišnog udjela. Osnovna načela kojima se vodimo u poslovnom odnosu jesu pouzdanost, transparentnost, briga i zadovoljstvo naših klijenata, dobri i kvalitetni odnosi s vanjskim davateljima usluga i dobavljačima, jačanje sustava nadzora nad svim poslovnim procesima, odgovorno poslovanje prema cjelokupnoj društvenoj zajednici, poboljšavanje kvalitete rada te stalno usavršavanje naših zaposlenika.

(<https://www.croatiabanka.hr/hr/o-nama/temeljni-podaci/>)

5.3. Erste & Steiermärkische Bank d.d.

Erste&Steiermärkische Bank d.d. pod tim imenom posluje od 1. kolovoza 2003., a nastala je spajanjem Riječke banke d.d., Rijeka i tadašnje Erste&Steiermärkische Bank d.d., Zagreb. Obje banke imale su značajnu ulogu na hrvatskom financijskom tržištu. Riječka banka, osnovana 1954. godine, s 50-godišnjom tradicijom u bankarstvu predstavljala je vodeću banku grada Rijeke, Primorja i Istre, a Erste&Steiermärkische Bank d.d. Zagreb nastala je 2000. godine spajanjem triju uspješnih regionalnih hrvatskih banaka: Bjelovarske, Trgovačke i Čakovečke banke. Erste&Steiermärkische Bank d.d. posluje na nacionalnoj razini te uslužuje više od 888.352 klijenata kroz mrežu od 129 poslovnica i 745 bankomata. Mreža ujedno uključuje 13 komercijalnih, 8 poduzetničkih i 9 profitnih centara za korporativne klijente. Prema veličini aktive banka zauzima treće mjesto u Hrvatskoj, odnosno 14,7 posto tržišnog udjela.

U svom poslovanju banka je prvenstveno usmjerena na građanstvo te malo i srednje poduzetništvo, no istodobno i na tradicionalne velike partnere s kojima posluje u regijama u kojima je snažno prisutna - Rijeci, Zagrebu i Bjelovaru. Banka se posebno ističe inovativnošću i brigom za klijente, a ujedno kontinuirano radi na proširenju usluga za klijente kao i stalnom podizanju razine kvalitete.

Od samog početka 2000. godine, Erste&Steiermärkische Bank d.d. dio je međunarodne Erste Group, koja potječe još od davne 1819. godine i prve Austrijske štedne banke. Od 1997. godine Erste grupa se razvila u jednog od najvećih pružatelja financijskih usluga u srednjoj i istočnoj Europi, s 46.600 zaposlenih koji uslužuju 15,8 milijuna klijenata, u 2.500 poslovnica u 7 država: Austriji, Češkoj, Slovačkoj, Rumunjskoj, Mađarskoj, Hrvatskoj i Srbiji. (<https://www.erstebank.hr/hr/o-nama>)

Kako bi se dobio jasniji uvid o veličini promatranih banaka tablicom broj 1. Prikazano je šest najvećih banaka u Republici Hrvatskoj zaključno s danom 31.12.2018. godine, s obzirom na udio imovine, koji zauzimaju u ukupnoj imovini kreditnih institucija koje posluju u Republici

Hrvatskoj. Pod pojmom kreditne institucije biti će obuhvaćene banke i štedne banke kao i sve stambene štedionice.

Tablica 1. Prikaz udjela u ukupnoj imovini šest najvećih banaka u Republici Hrvatskoj

Tablica 1

BANKA	UKUPNA IMOVINA	UDIO U UKUPNOJ IMOVINI
Zagrebačka banka d.d.	116.192.205	27,86%
Privredna banka Zagreb d.d.	82.574.427	19,80%
Erste&Steiermärkische Bank d.d.	63.557.805	15,24%
Raiffeisen Bank d.d.	33.279.494	7,98%
.....
Croatia banka d.d.	2.253.666	0,54%
UKUPNO	297.857.597	71,42%

Izvor: Izrada autora na temelju podataka iskazanih na web-stranicama HNB.

Dostupno na : <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/financijski-sektor/druge-monetarne-financijske-institucije/kreditne-institucije/pokazatelji-poslovanja-kreditnih-institucija>, (ažurirano 31.03.2019.); (pristupljeno: 29.07.2019.)

Iz priložene tablice je vidljivo kako imovina šest najvećih banaka čini više od 71,42% ukupne imovine svih kreditnih institucija u Hrvatskoj. Također je vidljivo da je udio imovine Zagrebačke banke d.d. u 2018. godini činio skoro jednu četvrtinu ukupne imovine svih kreditnih institucija u toj godini. Prema podacima iz tablice vidljivo je kako najveći udio imovine od promatranih banaka ima Privredna banka Zagreb d.d., s udjelom od 19,80% u ukupnoj imovini te ona zauzima drugo mjesto po veličini imovine. Erste&Steiermärkische

Bank d.d. s udjelom od 15,24% pozicionirana je na trećem mjestu, dok je Croatia banka d.d. smještena na nekom trinaestom mjestu s udjelom imovine od 0,54%.

6. Ponuda potrošačkih kredita u Privrednoj banci Zagreb d.d., Croatia banci d.d. i Erste & Steirmärkische Bank d.d.

S obzirom na to da je tema ovoga završnoga rada analiza potrošačkih kredita u Republici Hrvatskoj, u radi će biti prikazana ponuda potrošačkih kredita u tri odabrane banke: Privredna banka Zagreb d.d., Croatia banka d.d. i Erste & Steirmärkische Bank d.d.

Analiza će obuhvatiti značajke i namjene korištenja kredita, moguću visinu i valutu kredita kao i visinu naknade prilikom odobravanja istih. Nadalje, u analizi će biti uspoređeni instrumenti osiguranja povratka kredita kao i rokovi otplate potrošačkih kredita. Kao zadnji element analize bit će prikazana visina nominalne i efektivne kamatne stope u promatranim bankama.

„Potrošačko kreditiranje je pravni posao kojim se jedna ugovorna strana obvezuje drugoj staviti na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a druga se ugovorna strana obvezuje plaćati ugovorene kamate, odnosno ugovorene naknade, te iskorišteni iznos novca vratiti u vrijeme i na način kako je ugovoreno, kao i svaki drugi pravni posao, koji je po svojoj gospodarskoj biti jednak ovome pravnome poslu“. (NN 143/13)

Prema Matiću (2016) potrošački kredit se zbog svojih osobnosti promatra odvojeno u odnosu na ostale kredite. On je usko vezano s pružanjem usluga budući da se odobravanjem potrošačkog kredita povećava potrošnja. Najčešće ga odobravaju trgovačka društva, kupcima svojih proizvoda, i banke. Temeljem odobrenog potrošačkog kredita korisnik kupuje točno određenu robu plaćajući je sredstvima odobrenog kredita.

Rose, P.S.; Hudgins, S.C.; (2015) smatraju kako je danas najbržih oblika pozajmljivanja novca na svijetu potrošački dug, a potrošačko kreditiranje i zaduživanje postale su ključne pokretačke sile na financijskim tržištima. Tom rastućem trendu doprinosi i činjenica sve većeg rasta i razvoja kako gospodarstva i ekonomije, tako i konkurencije među bankama.

Zbog sve većeg oslanjanja banaka na pojedince i obitelji kao glavne izvore financiranja dolazi do jačanja njihove uloge.

S obzirom na brojne karakteristike potrošačkih kredita, banke ih najčešće klasificiraju sa stajališta njihove namjene i vrste. Krediti putem revolving i kreditnih kartica predstavljaju jedan od najpopularnijih oblika potrošačkih kredita. Najčešće kartičarske kuće koje nude potrošačke kredite putem kreditnih kartica su VISA i MasterCard. Kao glavne karakteristike potrošačkih kredita u knjizi se navode osjetljivost na cikluse – rast potrošačkih kredita u razdoblju ekonomske ekspanzije, i značajna izloženost riziku kamatnih stopa zbog »ljepljivih kamatnih stopa« koje se najčešće ne prilagođavaju uvjetima na tržištu u odnosu na trenutak ugovaranja kredita kad su kamatne stope prvotno definirane.

„Potrošački kredit ili konzumni kredit, pojam koji obuhvaća raznovrsno i rašireno potrošačko kreditiranje građana ili domaćinstava. Ovaj kredit je vrlo važan instrument ekonomske politike. Gospodarsko mu je značenje u tome da omogućava potrošnju iznad trenutano raspoloživih sredstava građana, što s druge strane omogućava bržu i veću prodaju robe i oživljava – podržava privrednu aktivnost. Predmet potrošačkog kreditiranja su tzv. trajna potrošna dobra veće vrijednosti: namještaj, automobili, bijela tehnika sl.- u pravilu roba za čiju je kupovinu potrebno štedjeti duže vrijeme. Rokovi ovih kredita su od uobičajenih 2, 3 do 5 godina.,, (Leko, V.; Mates, N.; 1993: 390).

6.1. Značaj i namjena korištenja potrošačkih kredita u promatranim bankama

U tablici broj 2. prikazana je ponuda potrošačkih kredita u: Privrednoj banci Zagreb d.d., Croatia banci d.d. i Erste & Steirmärkische Bank d.d.

Tablica 2. Ponuda potrošačkih kredita u promatranim bankama

Tablica 2

BANKE	PONUĐA KREDITA U POJEDINOJ BANCJI
CROATIA BANKA D.D.	<ul style="list-style-type: none">- Potrošački krediti namijenjeni za kupnju različitih roba i usluga na prodajnim mjestima.- Potrošački krediti građanima za kupnju motornih vozila.
ERSTE & STEIRMÄRKISCHE BANK D.D.	<ul style="list-style-type: none">- Potrošački krediti na temelju kartice dostupni za različite namjene.
PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D.	<ul style="list-style-type: none">- Potrošački krediti za opremanje nekretnine i plaćanje zdravstvenih usluga- Potrošački krediti i obročna otplata za financiranje zdravstvenih usluga u Specijalnoj bolnici Sv. Katarina

Izvor: Izrada autora na temelju podataka iskazanih na web-stranicama promatranih banaka.

Dostupno na: <https://www.croatiabanka.hr/hr/gradani/potrošački/kredit/>,
<https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/kredit/potro%C5%A1a%C4%8Dki-kredit/>,
https://www.pbz.hr/hr/gradani/kredit/?qt-view_usluge_block=2 (pristupljeno: 26.07.2019.)

Iz prethodne tablice moguće je iščitati kako sve tri promatrane banke nude potrošačke kredite s posebnom namjenom. Tako Privredna banka Zagreb d.d. u svojoj ponudi nudi potrošačke kredite za opremanje nekretnine i plaćanje zdravstvenih usluga te potrošačke kredite i obročnu otplatu za financiranje zdravstvenih usluga u Specijalnoj bolnici Sv. Katarina.

Potrošački krediti za opremanje nekretnine i plaćanje zdravstvenih usluga.

Kredit se odobrava za opremanje stambene nekretnine - minimalno 50% bezgotovinski na temelju računa/predračuna, doznakom na račun prodavatelja, a preostali dio na račun korisnika kredita, i plaćanje zdravstvene usluge - bezgotovinskim plaćanjem na transakcijski račun prodavatelja u cijelosti, jednokratno, a na osnovi računa ili predračuna. Kredit je namijenjen fizičkim osobama (rezidenti*¹) koje ispunjavaju uvjete kreditiranja banke te koji u trenutku konačnog dospjeća kredita neće biti stariji od 75 godina.

Potrošački krediti i obročna otplata za financiranje zdravstvenih usluga u Specijalnoj bolnici Sv. Katarina

Unutar grupe potrošačkih kredita Privredna banka Zagreb d.d. u suradnji sa Specijalnom bolnicom Sv. Katarina nudi potrošački kredit za plaćanje zdravstvenih usluga u Bolnici Sv. Katarina kod operativnih zahvata, bolničkog smještaja i rehabilitacije. Kredit je također namijenjen fizičkim osobama, koje ispunjavaju uvjete kreditiranja banke, te koji u trenutku konačnog dospjeća kredita neće biti stariji od 75 godina. Korištenje kredita ostvaruje se bezgotovinskim plaćanjem na račun Specijalne bolnice Sv. Katarina, isplatom u dva dijela: 1. dio - isplata sukladno predračunu/ponudi temeljem kojeg se kredit odobrava u visini do 50,00% od iznosa odobrenog kredita odmah po sklapanju ugovora o kredit, te 2. Dio isplata sukladno konačnom računu Specijalne bolnice Sv. Katarina dostavljenom PBZ-u u visini preostalog dijela kredita ili do visine iznosa navedenog u spomenutom računu.

Nadalje, u ponudi kredita Croatia banka d.d. nudi klijentima banke potrošački kredit namijenjen za kupnju različitih roba i usluga na prodajnim mjestima te za kupnju motornih vozila ili refinanciranje kredita za kupovinu motornog vozila, ako se mijenja vozilo »staro za novo«. Pod pojmom motornih vozila obuhvaćeni su automobili, laka komercijalna vozila, motocikli, skuteri i četverokotači. Banka odobrava kredit samo u HRK uz fiksnu kamatnu

¹ *"Sukladno Zakonu o deviznom poslovanju rezidentima se smatraju fizičke osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj ili fizičke osobe koje u Republici Hrvatskoj borave na osnovi važeće dozvole boravka u trajanju najmanje 183 dana, osim diplomatskih i konzularnih predstavnika stranih zemalja te članova njihovih obitelji". (NN broj 76/13)

stopu prve 3 godine otplate kredita. Osnovne značajke kredita su: brza realizacija, bez jamaca i depozita te moguće refinanciranje auto kredita u otplati.

Erste & Steirmärkische Bank d.d. nudi potrošačke kredite na temelju kartice za različite namjene. Kredit je namijenjen klijentima banke s redovnim mjesečnim primanjima i vlasnicima kartica s odgodom plaćanja. Kredit se može realizirati na svim prodajnim mjestima, koja imaju ugovor sa Erste & Steirmärkische Bank d.d.

U nastavku tablicom broj 3 prikazana je također i namjena tih kredita u promatranim bankama.

Tablica 3. Prikaz svrhe i namjene potrošačkih kredita u analiziranim bankama

Tablica 3

BANKA	SVRHA I NAMJENA KREDITA		
	Kredit za kupnju različitih roba i usluga te za kupnju motornog vozila	Petrošački kredit temeljem kartice	Petrošački kredit za opremanje nekretnine/plaćanje zdravstvene usluge.
Privredna banka Zagreb d.d.			X
Croatia banka d.d.	X		
Erste & Steirmärkische Bank d.d.		X	

Izvor: Izrada autora na temelju podataka iskazanih na web-stranicama promatranih banaka

Dostupno na: <https://www.croatiabanka.hr/hr/gradani/petrošački/kredit/>,
<https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/kredit/petro%C5%A1a%C4%8Dki-kredit/>,
https://www.pbz.hr/hr/gradani/kredit?qt-view_usluge_block=2 [pristupljeno:

05.08.2019.]

6.2. Visina i valuta potrošačkih kredita u navedenim bankama

Visina kredita određuje se ovisno o vrsti i namjeni kredita. Banke u svojim ponudama najčešće nude kunske kredite i kredite u eurima.

Tablicom broj 4. prikazana je visina i valuta kredita u analiziranim bankama.

Tablica 4. Visina i valuta potrošačkih kredita u analiziranim bankama

Tablica 4

BANKA		VISINA KREDITA	VALUTA KREDITA
Croatia banka d.d.	Potrošački krediti za kupnju različitih roba i usluga te za kupnju motornog vozila	25.000 – 180.000 - za nova vozila	HRK
		20.000 – 110.000 -za rabljena vozila	HRK
Erste & Steirmärkische Bank d.d.	Potrošački kredit na temelju kartice	1.000 – 30.000	HRK
Privredna banka Zagreb d.d.	Potrošački krediti za opremanje nekretnine i plaćanje zdravstvenih usluga	4.000 – 100.000	HRK
	Financiranje zdravstvenih usluga u Specijalnoj bolnici Sv. Katarina	5.000 – 100.000	HRK

Izvor: Izrada autora na temelju podataka iskazanih na web-stranicama promatranih banaka

Dostupno na : <https://www.croatiabanka.hr/hr/gradani/potrošački/kredit/>,
<https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/kredit/potro%C5%A1a%C4%8Dki-kredit/>,
https://www.pbz.hr/hr/gradani/kredit/?qt-view_usluge_block=2

(pristupljeno: 05.08.2019.)

Iz prikazane tablice vidljivo je kako sve tri promatrane banke odobravaju potrošačke kredite u kunama. Najveći odobreni iznos kredita moguće je ostvariti u Croatia banci d.d. i on iznosi 180.000 kuna, a odnosi se na kredit za kupnju novih vozila, dok se kod kredita za kupnju rabljenih vozila ovaj iznos kreće u intervalu od 20.000 do 110.000 kuna. Minimalni iznos kredita u Privrednoj banci Zagreb d.d. kreće se u rasponu od 4.000 do 5.000 kuna, a

maksimalni iznosi 100.000 kuna za oba kredita. Najmanji iznos kredita koje odobravaju analizirane banke moguće je ostvariti u Erste & Steiermärkische Bank d.d. i on iznosi 1.000 kuna.

Iz svega navedenog može se zaključiti kako postoji sličnost u visini i valuti kredita, koje odobravaju Croatia banka d.d. i Privredna banka Zagreb d.d., dok Erste & Steiermärkische Bank d.d. također odobrava kunske kredite, ali u puno manjim iznosima.

6.3. Visina nominalne i efektivne kamatne stope u analiziranim bankama

Službena definicija kamate prema HNB-u: „Kamata je cijena koju kreditna institucija naplaćuje za korištenje sredstava odobrenoga kredita odnosno cijena, koju kreditna institucija plaća za sredstva koja potrošač ulaže kao depozit/štednju. Ovisi o iznosu kredita/depozita, roku na koji se kredit odobrava odnosno o roku na koji se sredstva ulažu, visini ugovorene kamatne stope i metode obračuna kamata koju primjenjuje kreditna institucija. Obično se izračunava primjenom kamatne stope na dobiveni ili uloženi iznos sredstava, pri čemu se primjenjuju različite metode obračuna kamata. Visina kamatne stope ovisi o vrsti kredita ili depozita, roka na koji se sredstva odobravaju ili ulažu, konkurenciji, stopi inflacije i kreditnom rejtingu zemlje“. (<https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/bitne-informacije/kamate>)

„Izračunava se kao dekurzivna kamatna stopa iskazana na godišnjoj razini primjenom složenoga kamatnog računa, pri čemu se diskontirani novčani primici izjednačuju s diskontiranim novčanim izdacima koji se odnose na odobrene kredite odnosno primljene depozite. Rezultat izračuna izražava se točnošću od dva decimalna mjesta. Pri izračunu EKS-a u obzir se uzima sljedeće:

- Iznosi koje plaćaju obje strane u različitim trenucima nisu nužno jednaki i ne plaćaju se nužno u jednakim razdobljima, a početni datum jest datum prvog povlačenja tranše.

Razdoblja između datuma korištenih u izračunima izražavaju se u godinama ili dijelovima godine. Pretpostavlja se da godina ima 365 dana, odnosno da prijestupna ima 366 dana. Ako se razdoblja između datuma korištenih u izračunima ne mogu izraziti kao cijeli brojevi tjedana, mjeseci ili godina, razdoblja se izražavaju kao cijeli broj jednog od tih razdoblja u kombinaciji s brojem dana. Kada se koriste dani:

1. broji se svaki dan, uključujući vikende i praznike,

2. jednaka razdoblja, a potom dani, broje se unatrag do datuma početnog povlačenja tranše,

3. duljina razdoblja dana dobiva se isključivanjem prvog dana i uključivanjem posljednjeg dana te se izražava u godinama dijeljenjem tog razdoblja brojem dana (365 ili 366) cijele godine brojeći unatrag od posljednjeg dana do istog dana prethodne godine“. (NN, 105/17)

Tablicom broj 5. Prikazane su nominalne i efektivne kamatne stope u analiziranim bankama.

Tablica 5. Visina nominalne i efektivne kamatne stope u promatranim bankama

Tablica 5

BANKA	KREDIT	KAMATNA STOPA	
		NOMINALNA	EFEKTIVNA
Croatia banka d.d.	Za nova i rabljena vozila	4,70 %	5,34 %
Erste & Steirmärkische Bank d.d.	Kredit temeljem kartice	6,50 %	6,47 %
Privredna banka Zagreb d.d.	Potrošački krediti za opremanje nekretnine i plaćanje zdravstvenih usluga	*8,50 % ²	8,85 %
	Potrošački kredit za financiranje zdravstvenih usluga u Specijalnoj bolnici Sv. Katarina	rok otplate 24 -36 mjeseci -0,00 %	0,00%
		rok otplate 48 mjeseci: 1,52%	1,53%
		rok otplate 60 mjeseci: 2,71%	2,74%
Privredna banka Zagreb d.d.	Potrošački kredit za financiranje zdravstvenih usluga u Specijalnoj bolnici	rok otplate 72 mjeseca 3,52%	3,58%
		rok otplate 84 mjeseca:	4,18%

² *8,50% godišnje, fiksno, (EKS od 8,85%)* - posebna pogodnost do 30.06.2019. godine za potrošačke kredite za opremanje nekretnine – za korisnike kredita koji realiziraju stambeni ili turistički kredit za vrijeme trajanja posebne ponude ili imaju ranije realiziran stambeni ili turistički kredit u Banci ili u PBZ stambenoj štedionici.

	Sv. Katarina	4,10%	
--	--------------	-------	--

Izvor: Izrada autora na temelju podataka iskazanih na web-stranicama promatranih banaka.

Dostupno na: <https://www.croatiabanka.hr/hr/gradani/potrošački/kredit/>,
<https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/kredit/potro%C5%A1a%C4%8Dki-kredit/>,
https://www.pbz.hr/hr/gradani/kredit/qt-view_usluge_block=2

(pristupljeno: 05.08.2019.)

Iz tablice je vidljivo da prilikom otplate potrošačkog kredita za kupnju automobila, novoga ili rabljenog, u Croatia banci d.d. nominalna kamatna stopa (NKS) iznosi 4,70%, dok efektivna iznosi 5,34% (EKS). Značajno veće kamatne stope u iznosu od 6,50% NKS i 6,47% zaračunavaju se na kredit temeljem kartice koji je moguće ostvariti u Erste & Steirmärkische Bank d.d. Privredna banka Zagreb d.d. NKS iznosi 8,50%, dok EKS iznosi 8,85% kod kredita za opremanje nekretnine i plaćanja zdravstvenih usluga. Visina nominalne i efektivne kamatne stope kod kredit za financiranje zdravstvenih usluga u Specijalnoj bolnici Sv. Katarina ovise o rok otplate kredita. Tako minimalna NKS i EKS iznose 0,00% uz rok otplate od 24. do 36. mjeseci, dok maksimalna nominalna stop primjenjuje se kod roka otplate od 48 mjeseci i ona iznosi 4,10%. Efektivna kamatna stopa kod maksimalnog roka otplate iznosi 4,18%.

6.4. Rok otplate kredita

S obzirom na visinu ponuđenog kredita i valutu u kojoj se kredit odobrava, banke nude različite rokove otplate kredita. Rok otplate kredita predstavlja dopušteno vrijeme u kojem je dužnik obvezan vratiti vjerovniku/banci posuđeni iznos uvećan za pripadajuću kamatu.

„Anuitet predstavlja određeni jednaki novčani iznos tijekom razdoblja otplate kredita za vrijeme primjene iste visine kamatne stope. Svaki mjesečni anuitet sastoji se od kamate i glavnice (otplatne kvote), a omjer iznosa glavnice i kamate sadržane u anuitetu mijenja se na način da se s povećanjem broja otplaćenih anuiteta udio glavnice povećava, a udio kamate smanjuje, odnosno na početku otplate kredita u anuitetu je veći udio kamate u odnosu na glavnice (jer je i glavnica na koju se obračunava kamata veća te se smanjuje sa svakim sljedećim anuitetom). Dospijeće anuiteta je prvog u mjesecu za prethodni mjesec.“
(<https://www.erstebank.hr/hr/pomoc/help-center/kredit/sto-je-anuitet>)

Većina banaka nude otplatu kredita u jednakim mjesečnim anuitetima ili mjesečnim ratama.

Tablicom broj 6. prikazani su rokovi otplate potrošačkih kredita u Privrednoj banci Zagreb d.d., Croatia banci d.d. i Erste & Steirmärkische Bank d.d.

Tablica 6. Prikaz roka otplate kredita u promatranim bankama

Tablica 6

BANKA	KREDIT	ROK OTPLATE
Croatia banka d.d.	Potrošački krediti za kupnju različitih roba i usluga te za kupnju motornog vozila	od 2 do 7 godina
Erste & Steirmärkische Bank d.d.	Potrošački kredit temeljem kartice	do 2 godine
Privredna banka Zagreb d.d.	Potrošački krediti za opremanje nekretnine i plaćanje zdravstvenih usluga	od 2 do 7 godina
	Potrošački kredit za financiranje zdravstvenih usluga u Specijalnoj bolnici Sv. Katarina	od 2 do 7 godina

Izvor: Izrada autora na temelju podataka iskazanih na web-stranicama promatranih banaka.

Dostupno na: <https://www.croatiabanka.hr/hr/gradani/kredit/potrosacki-kredit-u-kunama/>
[https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/kredit/potrosacki-kredit-temeljem-kartice,](https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/kredit/potrosacki-kredit-temeljem-kartice)
<https://www.pbz.hr/hr/gradani/potrosacki-kredit-obrocna-otplata-za-financiranje-zdravstvenih-usluga-u-specijalnoj-bolnici?sektor=Gradani> (pristupljeno: 05.08.2019.)

Iz tablice se može primjetiti kako prilikom otplate potrošačkih kredita u Croatia banci d.d. i Privrednoj banci Zagreb d.d. rokovi otplate kredita kreću se od 2 do 7 godina, dok kod Erste & Steirmärkische Bank d.d.

rok iznosi maksimalno 2 godine. Prema tome može se zaključiti kako postoji istovjetnost u trajanju roka otplate kredita kod Croatia banke d.d. i Privredne banke Zagreb d.d.

6.5. Instrumenti osiguranja povrata kredita

Prema Sajteru (2017) prilikom odobravanje kredita banke se koriste kombinacijom likvidnih i manje likvidnih instrumenta osiguranja. S motrišta banke prihvatljiviji instrumenti osiguranju su oni koje može brzo unovčiti - najlikvidnija sredstva. Interes banke je naplatiti svoja potraživanja iz novčanog tijeka dužnika, a ne iz vrijednosti nekretnine.

Službena definicija instrumenata osiguranja prema Hrvatskoj narodnoj banci glasi: „Instrumenti osiguranja su sredstva naplate potraživanja koja kreditnoj instituciji stoje na raspolaganju u slučaju kada dužnik prestane otplaćivati kredit ili ga otplaćuje neredovito. Kreditne institucije od potrošača mogu zatražiti jedan ili više instrumenata osiguranja.

Najčešći instrumenti osiguranja su namjenski depozit, mjenica, izjava o zapljeni po pristanku dužnika (suglasnost o zapljeni plaće), zadužnica odnosno suglasnost o zapljeni sredstava na računima dužnika, založno pravo (hipoteka) na pokretnini ili nekretnini, fiducija, jamac, polica osiguranja života ili imovine i sl. U pravilu je za manji iznos kredita potrebno i manje instrumenata osiguranja. Ako zatreba, kreditna institucija ima pravo samostalno odlučiti koje će instrumente osiguranja aktivirati i kojim redoslijedom“. (<https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/krediti/suduznici-jamci-i-zalozni-duznici>)

Traženi instrumenti osiguranja povrata kredita u analiziranim bankama prikazani su tablicom broj 7.

Tablica 7. Prikaz instrumenata osiguranja povrata kredita u analiziranim bankama

Tablica 7

INSTRUMENTI OSIGURANJA	BANKA		
	Croatia banka d.d.	Erste & Steirmärkische Bank d.d.	Privredna banka Zagreb d.d.
Zadužnica	X	X	X
Fiducijarni prijenos prava	X		
Polica kasko osiguranja	X	X	

INSTRUMENTI OSIGURANJA	BANKA		
	Croatia banka d.d.	Erste &	Privredna banka Zagreb d.d.

		Steirmärkische Bank d.d.	
Upis u Upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja kod FINA-e	X		
Izjava o zapljeni	X		X
Nema instrumente osiguranja		X	

Izvor: Izrada autora na temelju podataka iskazanih na web-stranicama promatranih banaka.

Dostupno na: <https://www.croatiabanka.hr/hr/gradani/kredit/potrošacki-kredit-u-kunama/>
[https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/kredit/potrošacki-kredit-temeljem-kartice,](https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/kredit/potrošacki-kredit-temeljem-kartice)
<https://www.pbz.hr/hr/gradani/potrosacki-kredit-obrocna-otplata-za-financiranje-zdravstvenih-usluga-u-specijalnoj-bolnici?sektor=Gradani> (pristupljeno: 05.08.2019.)

Na temelju podataka iskazanih u tablici broj 7. vidljivo je kako kod Croatia banke d.d. instrumente osiguranja prilikom odobravanja kredita za kupovinu automobila čine: obična zadužnica svih sudionika u kreditu, fiducijarni prijenos prava vlasništva na motornom vozilu u korist banke, zaključak o provedenom upisu u upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja kod FINA-e u roku 30 dana od isplate kredita, izjava o zapljeni te za nova vozila polica kasko osiguranja za prvu godinu otplate kredita - vinkulirana u korist banke. Također, kod Privredne banke Zagreb d.d. prilikom odobravanja kredita potrebna je zadužnica (izdana od svih sudionika u kreditu) uz solemnizaciju kod javnog bilježnika. Banka za kredite preko 20.000 HRK uz zadužnicu potražuje izjavu o zapljeni po pristanku dužnika, izdanu od svih sudionika u kreditu potvrđenu kod javnog bilježnika. Kod Erste & Steirmärkische Bank d.d. od instrumenata osiguranja potrebni su također zadužnica te polica kasko osiguranja za sva nova vozila, a razlog tome vjerojatno leži u činjenici da banka odobrava potrošačke kredite u maksimalnom iznosu od 30.000 kuna.

Ako tijekom trajanja ugovornog odnosa banka procijeni da je došlo do smanjenja vrijednosti kvalitete pojedinog instrumenta osiguranja, klijent je dužan dostaviti banci novi instrument osiguranja najmanje iste vrijednosti kao i prethodni instrument. Osim navedenih instrumenata u tablici broj 7. banka zadržava pravo zatražiti i dodatne instrumente osiguranja.

6.6. Visina naknade za odobravanje kreditnog zahtjeva u istraživanim bankama .

„Ukupni troškovi kredita za potrošača uključuju kamate, naknade, poreze i sve druge naknade koje potrošač mora platiti u vezi s ugovorom o kreditu te koji su poznati vjerovniku, osim troškova javnog bilježnika. Naknade na odobrene kredite moraju biti vezane uz stvarni trošak odobravanja kredita. Nakon sklapanja ugovora o kreditu, nije dopušteno uvođenje novih naknada. Troškovi dodatnih usluga koje se odnose na ugovor o kreditu, posebice premije osiguranja, također su uključeni ako je sklapanje ugovora o pružanju drugih usluga obvezno u cilju dobivanja kredita ili dobivanja kredita prema uvjetima koji vrijede na tržištu.“
(NN 143/13)

Tablicom broj 8. su prikazane naknade za odobravanje kreditnog zahtjeva u istraživanim bankama.

Tablica 8. Visina naknade za odobravanje kreditnog zahtjeva u istraživanim bankama

Tablica 8

BANKA	VRSTA KREDITA	VISINA NAKNADE
Croatia banka d.d.	Potrošački krediti za kupnju različitih roba i usluga te za kupnju motornog vozila	1,50%, maksimalno 1.000 HRK
Erste & Steirmärkische Bank d.d.	Potrošački kredit temeljem kartice	Bez naknade za obradu kredita
Privredna banka Zagreb d.d.	Kredit za opremanje nekretnine i plaćanje zdravstvenih usluga	Bez naknade za obradu kredita
	Kredit za financiranje zdravstvenih usluga u Specijalnoj bolnici Sv. Katarina	Bez naknade za obradu kredita

Izvor: Izrada autora na temelju podataka iskazanih na web-stranicama promatranih banaka.

Dostupno na : <https://www.croatiabanka.hr/hr/gradani/kredit/potrošacki-kredit-u-kunama/>
<https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/kredit/potrošacki-kredit-temeljem-kartice>,
<https://www.pbz.hr/hr/gradani/potrosacki-kredit-obrocna-otplata-za-financiranje-zdravstvenih-usluga-u-specijalnoj-bolnici?sektor=Gradani> (pristupljeno: 06.08.2019.)

Iz tablice broj 8. vidljivo je kako kod Erste & Steirmärkische Bank d.d. i Privredne banke Zagreb d.d. ne postoji naknada za odobravanje kredita. Svi troškovi odobrenje kredita kod Privredne banke Zagreb d.d. sadržani su u trošku ovjere ugovora kredita, zadužnice i izjave o zapljeni po pristanku dužnika kod javnog bilježnika. Dok Croatia banka d.d. prilikom odobravanja kreditnog zahtjeva zaračunava naknadu od 1,50%, koja može maksimalno iznositi 1.000 kuna.

7. ZAKLJUČAK

Temeljem teoretske fundacije kredita, posebno naglašenih potrošačkih kredita te analize ponude istih u trima hrvatskim bankama i to u Privrednoj banci Zagreb d.d., Croatia banci d.d. i Erste & Steirmärkische Bank d.d. zaključuje se da:

Croatia banka d.d. u svojoj ponudi nudi potrošačke kredite namijenjene za kupnju različitih roba i usluga na prodajnim mjestima kao i potrošačke kredite građanima za kupnju motornih vozila: (automobili, laka komercijalna vozila, motocikli, skuteri i četverokotači) ili refinanciranje kredita za kupovinu motornog vozila ako se mijenja vozilo „staro za novo“. Iznos kredita kreće su od 25.000 – 180.000 HRK za nova vozila, do 20.000 – 110.000 HRK za rabljena vozila. Banka nudi rok otplate od 2 do 7 godina, s kamatnom stopom od 4,70% za nova i rabljena vozila (EKS iznosi 5,34%). Kamatna stopa je fiksna prve 3 godine otplate kredita, a nakon toga kamatna stopa je promjenjiva. Naknada iznosi 1,50% za maksimalno 1.000 HRK.

Erste & Steirmärkische Bank d.d. u svojoj ponudi potrošačkih kredita nudi potrošački kredit temeljem kartice. Kredit temeljem kartice može se ostvariti na pojedinim prodajnim mjestima koja imaju ugovor s bankom. Kredit je namijenjen klijentima banke s redovnim mjesečnim primanjima i vlasnicima kartica s odgodom plaćanja. Rok otplate kredita je 2 godine, a kredit se odobrava u iznosu od 1.000 do 30.000 HRK. Kamatna stopa je fiksna i iznosi 6,50% (EKS 6,47%). Iznos kredita i mjesečni anuitet iskazuje se u kunama. Od instrumenata osiguranja banka zahtijeva zadužnicu te kasko policu za sva nova vozila dok naknada za odobravanje kreditnog zahtjeva ne postoji.

Nadalje, Privredna banka Zagreb d.d. nudi dvije vrste potrošačkih kredita: potrošački krediti za opremanje nekretnine i plaćanje zdravstvenih usluga i kredit za financiranje zdravstvenih usluga u Specijalnoj bolnici Sv. Katarina. Potrošački krediti za opremanje nekretnine i plaćanje zdravstvenih usluga odobrava se opremanje stambene nekretnine/plaćanje zdravstvene usluge. Kredit se odobrava u iznosu od 4.000 HRK do 100.000 HRK s rokom otplate od 24 do 84 mjeseca. Metoda obračuna kamatne stope je dekurzivno proporcionalna metoda, a iznos kamatne stope je 8,50%, godišnje(fiksno), dok efektivna kamatna stopa iznosi 8,84%.

Privredna banka Zagreb u suradnji sa Specijalnom bolnicom za ortopediju, kirurgiju, neurologiju i fizikalnu medicinu i rehabilitaciju Sv. Katarina, odobrava plaćanja troškova zdravstvenih usluga za pacijente ove zdravstvene ustanove putem potrošačkog kredita. Kredit

za financiranje zdravstvenih usluga u Specijalnoj bolnici Sv. Katarina se odobrava u iznosu od 5.000,00 do 100.000,00 HRK, s rokom otplate od 24, 36, 48, 60, 72 ili 84 mjeseca. Kredit se otplaćuje u jednakim mjesečnim anuitetima ili mjesečnim ratama, s fiksnom kamatnom stopom koja ovisi o roku otplate kredita.

Zadužnica čini obvezni instrument osiguranja prilikom odobravanja kredita u svim analiziranim bankama. Od ostalih instrumenata osiguranja Croatia banka d.d. banka navodi sljedeće: fiducijarni prijenos prava vlasništva na motornom vozilu u korist Banke, zaključak o provedenom upisu u upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja kod FINA-e u roku 30 dana od isplate kredita te polica kasko osiguranja za prvu godinu otplate kredita vinkulirana u korist Banke – samo za nova vozila. Croatia banka d.d. prilikom odobravanja kreditnog zahtjeva zaračunava naknadu od 1,50%, dok ostale dvije promatrane banke nemaju nikakvu naknadu.

Najveći broj obveznih instrumenata osiguranja od analiziranih banaka zahtijeva Croatia banka d.d. Razloge tome proizlazi iz činjenice da Croatia banka d.d. odobrava najveći iznos kredita od sve tri promatrane banke, dok kod Erste & Steirmärkische Bank d.d. taj iznos je znatno manji, kao i rok otplate kredita. S obzirom na to da Erste & Steirmärkische Bank d.d. nudi najmanji mogući rok otplate u trajanju od dvije godine, nominalna i efektivna kamatna stopa koju Erste & Steirmärkische Bank d.d. zaračunava značajno je viša u odnosu na kamatne stope u Croatia banci d.d., dok u odnosu na kamatne stope u Privrednoj banci Zagreb, zbog većeg iznosa odobrenog kredita i duljeg roka otplate, ta razlika je nešto manje izražena.

Iz svega navedenog može se zaključiti da što je iznos kredita manji, potrebno je manje instrumenata osiguranja, a s povećavanjem roka otplate smanjuju se efektivna i nominalna kamatna stopa, što omogućuje uzimanje većeg iznosa kredita.

Na kraju analize može se potvrditi hipoteza iz uvodnoga dijela rada o postojanju mnogih razlika i sličnosti između ponude potrošačkih kredita u promatranim bankama.

POPIS LITERATURE:

Knjige:

1. Božina, L. (2008). *Novčana ekonomija: Novac i bankarstvo*. Pula: Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Marković“ Pula.
2. Filipović, H. (1965). *Nauka o finansijama*, Veselin Masleša, Sarajevo.
3. Grgurek, M. i Vidaković, N. (2013). *Bankarsko poslovanje*. Zagreb: Visoko učilište Effectus, Visoka škola za financije i pravo.
4. Jurman, A. (2007). *Pribavljanje izvora sredstava u hrvatskim bankama*. Rijeka: Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci.
5. Kandžija, V. i Živko, I. (2004). *Poslovna politika banaka*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci.
6. Leko, V. i Mates, N. (1993). *Rječnik bankarstva i financija*. Masmedia, Zagreb.
7. Matić, B. (2016). *Monetarna ekonomija*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku.
8. Matić, B. i Srb, V. (2003). *Bankarsko poslovanje*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Pravni fakultet Osijek.
9. Novak, B. (2005). *Financijska tržišta i institucije*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku.
10. Rose Peter S. i Hudgins Sylvia C. (2015). *Upravljanje bankama i financijske usluge*. MATE, Zagreb.
11. Sajter, D. (2017). *Osnove upravljanja rizicima u financijskim institucijama*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku.
12. Tomašević, J. (2004). *Novac i kredit*. Zagreb: Ekonomski fakultet sveučilišta u Zagrebu.
13. Zelenika, R. (2000). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci.

Internet izvori:

1. Enciklopedija. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=49794> [pristupljeno: 25.srpnja 2019.].
2. Enciklopedija. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5713> [pristupljeno: 25.srpnja 2019.].
3. Enciklopedija. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33841> [pristupljeno: 25.srpnja 2019.].
4. Enciklopedija. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33841> [pristupljeno: 25.srpnja 2019.].
5. Enciklopedija. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33841> [pristupljeno: 25.srpnja 2019.].
6. Croatia banka d.d. Dostupno na : <https://www.croatiabanka.hr/hr/o-nama/temeljni-podaci/> [pristupljeno: 25.srpnja 2019.].
7. Erste & Steiermärkische Bank d.d. Dostupno na: <https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo> [pristupljeno: 25. srpnja 2019.]
8. Privredna banka Zagreb d.d. Dostupno na: <https://www.pbz.hr/hr/o-nama> [pristupljeno: 25.srpnja 2019.].
9. Privredna banka Zagreb d.d. Dostupno na: <http://www.pbzcard.hr/hr/pbz-card/o-nama> [pristupljeno: 25.srpnja 2019.].
10. Privredna banka Zagreb d.d. Dostupno na: <https://www.pbzinvest.hr/hr/o-nama/intesa-sanpaolo-grupa-80/80> [pristupljeno: 25.srpnja 2019.].
11. Hrvatska narodna banka. Dostupno na: <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/financijski-sektor/druge-monetarne-financijske-institucije/kreditne-institucije/pokazatelji-poslovanja-kreditnih-institucija> [pristupljeno: 25.srpnja 2019.].
12. Hrvatska narodna banka. Dostupno na: <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/bitne-informacije/kamate> [pristupljeno: 1. kolovoza 2019.].
13. Hrvatska narodna banka. Dostupno na: <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/krediti/suduznici-jamci-i-zalozni-duznici> [pristupljeno: 1. kolovoza 2019.].

14. Croatia banka d.d.-kredit u HRK. Dostupno na:
<https://www.croatiabanka.hr/hr/gradani/kredit/> [pristupljeno: 1. kolovoza 2019.].
15. Erste&Steiermärkische Bank d.d.-standardni potrošački kredit. Dostupno na:
<https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/kredit/gotovinski-kredit>
[pristupljeno: 1. kolovoza 2019.].
16. Privredna banka Zagreb d.d. krediti. Dostupno na:
https://www.pbz.hr/hr/gradani/krediti?qt-view_usluge_block=2 [pristupljeno: 05. kolovoza 2019.].
17. Erste&Steiermärkische Bank d.d. Anuitet. Dostupno na:
<https://www.erstebank.hr/hr/pomoc/help-center/kredit/sto-je-anuitet> [pristupljeno: 05. kolovoza 2019.].

Zakonski članci:

1. Narodne novine (2002). *Zakon o bankama*, članak 2. Zagreb. Raspoloživo na:
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_07_84_1388.html [pristupljeno: 10. kolovoza 2019.].
2. Narodne novine (2009). *Zakon o potrošačkom kreditiranju*, članak 2. Zagreb. Raspoloživo na:
https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_06_75_1783.html [pristupljeno: 10. kolovoza 2019.].
3. Narodne novine (2017). *Odluka o efektivnoj kamatnoj stopi*, članak 3/4. Zagreb. Raspoloživo na:
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_10_105_2417.html [pristupljeno: 10. kolovoza 2019.].
4. Narodne novine (2013). *Zakon o potrošačkom kreditiranju*, članak 2. Zagreb. Raspoloživo na:
<https://www.zakon.hr/z/517/Zakon-o-potro%C5%A1a%C4%8Dkom-kreditiranju>
[pristupljeno: 15. kolovoza 2018.].
5. Narodne novine (2013). *Zakon o deviznom poslovanju*, članak 2. Zagreb. Raspoloživo na:
<https://www.zakon.hr/z/77/Zakon-o-deviznom-poslovanju> [pristupljeno: 15. kolovoza 2019.].
6. Narodne novine (2013). *Zakon o deviznom poslovanju*, članak 3. Zagreb. Raspoloživo na:

<https://www.zakon.hr/z/77/Zakon-o-deviznom-poslovanju> [pristupljeno: 16. kolovoza 2019.].

POPIS TABLICA:

Tablica 1. Prikaz udjela u ukupnoj imovini šest najvećih banaka u Republici Hrvatskoj	21
Tablica 2. Ponuda potrošačkih kredita u promatranim bankama	24
Tablica 3. Prikaz svrhe i namjene potrošačkih kredita u analiziranim bankama	26
Tablica 4. Visina i valuta potrošačkih kredita u analiziranim bankama	27
Tablica 5. Visina nominalne i efektivne kamatne stope u promatranim bankama	29
Tablica 6. Prikaz roka otplate kredita u promatranim bankama	31
Tablica 7. Prikaz instrumenata osiguranja povrata kredita u analiziranim bankama.....	32
Tablica 8. Visina naknade za odobravanje kreditnog zahtjeva u istraživanim bankama.....	34

POPIS SLIKA:

Slika 1. Prikaz podjele aktivnih bankarskih poslova.....	10
--	----